

जाहिरातींचे दर.
 सालील पत्त्यावर चौकशी
 करावी
 व्यवस्थापक, अर्थ,
 'दुर्गाधवास', पुणे

अर्थ

वर्गणीचे दर.
 वार्षिक वर्गणी
 रु. ४.
 (टपाल हशिल माफ)
 किरकोळ अकास
 एक आणा

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख ६ आक्टोबर, १९३७

अंक ४०

स्वल्प व्याजाने कर्ज मिळवा

स्वदेशी ध्याना उत्तेजन देऊन त्याची योग्य जोपासना करण्यास व स्वतःच्याहि फायद्यासाठी कपनीचे लोन सर्टिफिकेट देण्यास आजच रु २२, किंवा प्रथम ६०८ व दरमहा ३ प्रमाणे पुढे १८ भरून १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको असल्यास रु ५ ते १०० रोख मिळवा तसेच स्पेशल लोन घेऊन निव्वड्यांच्या गरजा भागवा या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख रकमा मिळविणे किती फायद्याचे होईल याचाहि विचार करा प्रॉस्पेक्टस् व एजन्सीसाठी २ आण्याची तिकिटें पाठवून लिहा अगर भेटा

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि.

हेड ऑफिस:—गिरगाव, मुंबई

ब्रॅच.—लक्ष्मी रोड, काकाकुवा मॅन्शन समोर, पुणे न २.

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या
 प्रतीचे सरकारमान्य
 झारापकर टेलरिंग
 कॉलेज

आप्पा बळवत चौक, पुणे २

[माहितीपत्रक मागवा]

दी सी. पी. अँड बरार प्राविन्शाल कोऑपरेटिव्ह बँक लि.

टिळक पुतळयाजवळ, नागपूर शहर

दुसरा हता विक्रीस निघाला

ग्रामोद्वार } ३,००,००० रु चे { सुरक्षितता
 ३ १/२% पण्मासिक } ३ ३/४ टक्क्याचे १५ वर्षे मुदतीचे { सरकारी हमी
 व्याज ३ लक्षाचे } वर्षे मुदतीचे { द्रुती रोखे

गहाणी रोखे (डिपॉजिट)

प्रान्तिक सरकारची मुदल व व्याज दोहोंची हमी या पैशाचा विनियोग आपल्या गरीब शेतकरी बांधवाच्या ऋणमुक्ततेकडे होणार आहे

ता ५ ते १५ आक्टोबर १९३७ च्या दरम्यान केव्हाही अर्ज पाठवावे

विशेष माहितीकरिता प्रॉस्पेक्टस् मागवा

दे. गो लांडगे

ऑफि मॅनेजर

ना २५-९-३७

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेलथचे तृतीय मूल्यमापन होणार

“ जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच “कॉमनवेलथ” ने सर्व विमा संस्थात अग्रस्थान मिळविले आहे व त्याबद्दल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोत ”

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, वी ए, एलएल वी,
 मॅनेजिंग एजंटस्,

दि कॉमनवेलथ अँडुअरन्स कंपनी, लिमिटेड

११ बुधवार पेठ, पुणे नं २

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंटस् नेमणे आहेत तरी विशेष माहिती-करिता हेडऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

“ अर्थ ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सहकार, बँकिंग इत्यादि विषयावरील सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची पुस्तके

१ बँका आणि त्याचे व्यवहार

२ रिझर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय झाले आहे.

किं १ रु (ट. स निराळा)

व्यवस्थापक, 'अर्थ' ग्रन्थमाला,
 पुणे

विविध माहिती

लोण्याचा व्यापार

पाश्चात्य पद्धतीने दुधाचे लोणी काढून त्याची विक्रीची व्यवस्था नीट केल्यास ह्या घद्यांत किफायत मोठी आहे. ३१ मार्च, १९३७ अखेर सपलेल्या वर्षी हिंदुस्थानांतून १ लक्ष, ५८ हजार ६ किंमतीचे १,७७६ हड्डेवेट लोणी बाहेर गेले. त्याच्या पूर्वीच्या वर्षी २ लक्ष, ४ हजार रुपयाचे २,२८९ हड्डेवेट लोणी निर्गत झाले होते. मुंबई बंदरातून बहुतेक सर्व निर्यात होते व हिंदी लोण्याचा खप बहुरी टागानिका व सिलोन ह्या देशांत होतो. १९३७ साली सुमारे ४० लक्ष रुपयाचे ६३ हजार हड्डेवेट परदेशी लोणी हिंदुस्थानात उतरले.

म्हैसूर येथे सल्फ्यूरिक ॲसिडचा कारखाना

सल्फ्यूरिक ॲसिडचे उत्पादन करणारा २५ लक्ष ६ भाडवलाचा एक कारखाना म्हैसूर येथे उभारण्यात येत आहे. स्थानाचे सरकार २३ लक्ष रुपयाचे भाडवळ देणार असून कारखान्याच्या मालास आपल्या खरेदीत प्राधान्य देणार आहे कंपनीच्या डायरेक्टरबोर्डांत सर धनजीशहा कूपर ह्याचे नाव आढळते

ॲल्युमिनियमच्या उत्पादनाकरिता तज्ञांची पूर्वपहाणी

हिंदुस्थानांत ॲल्युमिनियमचे कारखाने स्थापन करण्याचे दृष्टीने पूर्वपहाणी करण्याकरिता काहीं हिंदी कंपनीच्या पुरस्काराने विदेशी तज्ञ लवकरच मुंबईत दाखल होणार आहेत

युरोपियन सैनिकांसाठी थंड हवेची ठिकाणे

हिंदुस्थानांतील युरोपियन सैनिकांस दरवर्षी थंड हवा खाण्यास मिळावी ह्याकरिता त्यास डोंगरावरील थंड ठिकाणी नेण्यात येते. हिंदुस्थानातील १८ ठिकाणे अशी निश्चित केलेली आहेत हिंदी सैनिकाकरिता ह्या प्रकारची व्यवस्था करण्यात आलेली नाही.

ट्रेझरी बिलांवर ११ आणे व्याज

रिझर्व्ह बँकेने गेल्या आठवड्यात २ कोटी रुपयांची ट्रेझरी बिले विकली, त्यावरील व्याजाचा सरासरी दर २ सा ६ शे. ११ आणे पडला

हिंद-ब्रिटन व्यापारी करार

हिंदुस्थान व ग्रेटब्रिटन ह्यांच्यामधील व्यापाराचे संबंधाने व्हावयाच्या कराराच्या वाटाघाटी लंडनमध्ये आज कित्येक महिने चालल्या आहेत. त्यांच्यामध्ये बिकट आढयळे येऊन ब्रिटिश व हिंदी व्यापारी ह्यांच्या मागण्याचा मेळ बसणे अवघड झाले आहे, अशा बातम्या मध्यंतरी प्रसिद्ध झाल्या होत्या. ह्या वाटाघाटी सध्या कोणत्या मुक्कामावर आहेत, त्या केव्हा संपण्याचा सभव आहे, त्या मान्य होण्यापूर्वी हिंदी कायदेमंडळाचा अभिप्राय घेण्यांत येईल की नाही इत्यादि बाबींसंबंधाने आपणास काहींच माहिती देता येत नाही, असे सर सुलतान अहमद यांनी असेंब्लीत सांगितले

गज प्रतिबंधक उपाय

रॅले सायकल कंपनीचे अध्यक्ष, सर हेरोल्ड बॉडन, ह्यांनी आपल्या एका भाषणांत, सायकली गज नथेत म्हणून त्यांनी एक नवीन उपाय योजिला आहे, त्याची माहिती सांगितली. सायकलीच्या भागावर फॉस्फेटचा बारीक थर शिपडला, म्हणजे धातूशी त्याचा एकजीव होतो व एनेमेलची चकाकी नेहमीपेक्षा पांचपट टिकते, असे ते म्हणाले

दिल्लीदरबार प्रदर्शन

१९३८ सालाचे हिवाळ्यांत दिल्ली येथे थाटाचा दरबार भरोल, ह्या भरवशाने 'दिल्लीदरबार प्रदर्शना'ची मोठ्या प्रमाणावर पूर्वतयारी चालू आहे. प्रदर्शनकमिटीच्या अध्यक्षस्थानी सर एच. पी. मोदी ह्याची योजना झालेली आहे.

बधूचा तुटवडा पडणार

“ ग्रेटब्रिटनमध्ये १८७५ साली जननाचे प्रमाण दर हजारी ३५ ४ होते, ते आता १४ ८ वर उतरले आहे. जननाच्या प्रमाणात असाच उतार होत गेल्यास १०० वर्षांचे अवधीत ब्रिटनची लोकसंख्या ५० लक्षावर येईल १९४३ चे सुमारास त्या देशात विवाहक्षम मुलींचा तुटवडा भासू लागेल व वयात आलेल्या मुलींस मागणी घालणाऱ्या लोकात चुरस लागून राहील १९४५ च्या आधी व नंतर दोन-तीन वर्षे, नव बधूवरोस आपला ससार थाटण्यासाठी लागणाऱ्या जिनसाचा खप कमी होईल व त्या घंथांस मंदीची झळ लागेल. ” वरील आशयाचे उद्गार तज्ञ व अधिकारी ब्रिटिश शास्त्रज्ञांनी काढले आहेत

जपानी रेयोनकरिता बाजारपेठांचा पहाणी

जपानी रेयोन (नकली रेशीम) च्या बाजारपेठांची पहाणी करण्याकरिता जपानमधील व्यापारी सध्याचे एक प्रतिनिधिक मंडळ हिंदुस्थान, इराक, सीरिया, इजिप्त, दक्षिण आफ्रिका, इत्यादि देशांस भेट देणार आहे सदर मंडळ हिंदुस्थानांत दाखल झाले असून, त्याचा येथे मुक्काम तीन आठवडे आहे. बनारस, आग्रा, दिल्ली, मुंबई व कराची ह्या शहरांस भेट देण्याचा त्याचा संकल्प आहे.

हिंदुस्थान सरकारचे व्यापार-प्रतिनिधि

“ हिंदुस्थान सरकारने इंग्लंड, जर्मनी, इटली व जपान ह्या देशात आपल्या व्यापार-प्रतिनिधीची (ट्रेड कमिशनर्सची) नेमणूक केली आहे पूर्व आफ्रिका व केन्या येथे नेमावयाच्या अधिकाऱ्याची योजनाही झालेली आहे इजिप्त व अमेरिका येथील नेमणूकाविषयी सरकारचा अद्याप विचार चालू आहे. इतर देशांत व्यापार-प्रतिनिधि नेमण्याची सरकारास तूर्त आवश्यकता वाटत नाही, ” अशी माहिती सर सुलतान अहमद, व्यापार मंत्रि, ह्यांनी असेंब्लीत सांगितली

आसामांतील सळ्यांमधील मजूर

आसाममधील चहाच्या मळ्यांतील कामावर गेल्या वर्षी २३,१७५ मजूर नव्याने दाखल झाले, त्यातील १२,९१८ विहारमधून व ७,०३७ ओरिसातून आले मजुरांमधील देशी दारूचा खप एका वर्षांत दिढीने वाढला आहे.

हिंदी साखरेच्या ध्याची प्रगति

	१९३५-३६	१९३६-३७
उसापासून बनविलेली साखर		
(टन)	९,१२,१००	११,२८,९००
चालू कारखाने	१३७	१४०
गाळलेला ऊस (टन)	१,१८,७३,७८०	९८,०१,७४८
साखरेचा उतारा	९२९	९५०
काकवीचा उतारा	३४३	३५०

मुंबई बंदरातून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

	किंमत रु.
१९-९-३७ ते २५-९-३७	४६,०९,९९७
२६-९-३७ ते २-१०-३७	३८,३७,११३
२१-९-३१ ते २-१०-३७	३,०४,४३,५२,८४६

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ... ४१२	परकीयाची अंतर्गत स्पर्धा—विमा विल पास झाले
२ आंतरराष्ट्रीय साखर करारास विरोध .. ४१३	५ मध्यवर्ती असेंब्लीत विमा विलावर चर्चा ४१७
३ हिंदुस्थानच्या लोक-संख्येत वाढ ... ४१४	६ आर्थिक व राजकीय स्वातंत्र्य ४१८
४ स्फुट विचार ... ४१५	७ रासायनिक द्रव्यांचे कारखाने .. ४१८
ब्रिटिश वसाहतीत ब्रिटिशे	८ धर्मादायाचा धंदा - करणारे लोक ४१९
तरांचा भरणा—जागतिक व्यापाराच्या मार्गातील अडथळे—किनाऱ्यालग-	९ सरें शिक्षण ४१९
तचा वहतुकीचा व्यापार	१० सहकारी चळवळ ५००
—लखनौ साखर परिषद—	११ निवडक वाजारभूव ५०१

अर्थ

बुधवार, ता ६ आक्टोबर, १९३७

आंतरराष्ट्रीय साखरकरारास विरोध

सरकारच्या घोरणाविषयी असेंब्लीची नापसती

गेल्या एप्रिल-मे महिन्यात लंडन येथे एक आंतरराष्ट्रीय साखर परिषद भरली होती साखरेचे जागतिक उत्पादन व तिला असलेली मागणी ह्यांचा मेळ घालून निरनिराळ्या देशांतून होणारी साखरेची निर्गत मर्यादित करणे व साखरेची किंमत निश्चित करणे, हा सदरहू परिषदेच्या मुळाशी प्रमुख हेतु होता. हे उदात्त घोरण अर्थातच स्वार्थप्रेरित होतं. कित्येक पाश्चात्य राष्ट्रांनी मुद्दाम संरक्षण देऊन आपल्या देशात साखरेच्या धंद्याची जोपासना केलेली आहे. ह्या धंद्यास जागतिक चढाओढीची झळ लागू नये, ह्या हेतूने सर्वच राष्ट्रांतील साखरेचा धंदा नियंत्रित करण्याच्या उद्देशाने साखरपरिषद भरविण्यात आली होती, असे म्हणणे अतिशयोक्तीचे होणार नाही हिंदुस्थान सरकारच्या संरक्षक-घोरणाचे छात्राखाली देशी कारखान्यांचे वस्तान नुकतेच बसू लागले असतांना, त्यांच्या हिताचे रक्षण करणे सरकारचे कर्तव्य होतं व्यापारविषयक कराराचे बाबतीत परराष्ट्रीय प्रतिनिधींशी बोलणी होतात, त्यावेळी हितसंबंधी व्यापाऱ्यांची बाजू समजून घेण्यासाठी त्यांचा सल्लागार म्हणून उपयोग करण्याचा सर्व देशांतील सरकाराचा परिपाठ असतो हल्ली ब्रेटब्रिटन व हिंदुस्थान ह्या देशांची व्यापारविषयक करारासंबंधी बोलणी चालू आहेत व हिंदुस्थान सरकारच्या मदतीकरिता व्यापारी वर्गाच्या सल्लागार मंडळाची नेमणूक झालेली आहे, ही गोष्ट सुप्रसिद्ध आहे. साखरपरिषदेचे वेळी, हिंदी व्यापाऱ्यांची बाजू समजून घेण्याची हिंदुस्थान सरकारास आवश्यकता वाटली नाही व सर डेव्हिड मीक ह्यांची परिषदेत हिंदी हितसंबंधांचे रक्षण करण्याकरिता सरकारने आपले प्रतिनिधी म्हणून नेमणूक केली. सहायिकच हिंदी लोकमत परिषदेमध्ये प्रभावी झाल नाही व हिंदुस्थानास प्रतिकूल असा कराराचा मसुदा तेथे मंजूर झाला. इतर देशांप्रमाणे हिंदुस्थानासहि आपली साखर पाच वर्षेपर्यंत बाहेर

निर्गत करण्याची सवड लंडन येथील साखर परिषदेने मान्य केलेल्या योजनेत ठेवलेली नाही. तरीहि हा निर्णय हिंदुस्थानच्या वतीने परिषदेत मान्य करण्यात आला

हिंदी साखरेच्या निर्गतसि केलेली बंदी अन्याय्य आहे, सवड ह्या प्रश्नाची चर्चा मध्यवर्ती कायदेमंडळात व्हावी व लोकप्रतिनिधींना आपले मत व्यक्त करण्यास संधि मिळावी, अशी व्यापारी मंडळांच्या सघानी मागणी करून त्याबाबत चळवळ सुरू केली. ह्या चळवळीचा सरकारवर योग्य तो परिणाम झाला व अखेर व्यापारखात्याचे मंत्री, सर सुलतान अहमद, ह्यांनी आंतरराष्ट्रीय साखर करारावर असेंब्लीचे शिक्षामोर्तव मिळण्यासाठी एक ठराव मध्यवर्ती कायदेमंडळात गेल्या आठवड्यात माडला साखरेच्या आजच्या जागतिक भावाने हिंदी कारखानदारास आपला माल परदेशात विकणे परवडणार नाही, तेव्हा स्वदेशातील गिःहाइकांवर जादा दराचा बोजा लादल्याखेरीज परदेशात हलक्या दराने साखर विकतां येणे अशक्य होईल, अशा अर्थाचा युक्तिवाद हिंदी साखरेच्या निर्गतबंदीचे समर्थनार्थ करण्यात येत असे; परंतु त्याचा फोलपणा तात्काळ सिद्ध झाल्याकारणाने सरकारपक्षायास इतर मुद्याचा अवलंब करणे भाग पडले हिंदुस्थानाने करारावर सही करणे नाकारल्यास इतर देश बितरून जातील व जागतिक स्पर्धेपुढे हिंदुस्थानास बाहेरील बाजारपेठात हार खावी लागेल, पाच वर्षांच्या अवधीत हिंदी साखरकारखान्याची प्रगति होईल व नंतर निर्गत व्यापारात त्यास निश्चयपूर्वक पाऊल टाकता येईल, तोपर्यंत निर्गतसि बंदी झाल्याने काही बिघडत नाही, उलट, हिंदुस्थानाचा त्यात अतिम फायदाच आहे, अशा अर्थाचे समर्थन सरकारतर्फे करण्यात आले, मि रॅम्से स्कॉट ह्या लोकनियुक्त युरोपियन सभासदाने सर सुलतान ह्यांच्या मूळ ठरावास उपसूचना मांडली. साखरेच्या धंद्यातील कारखानदारांस सरकारने आपल्या विश्वासांत घेतले नाही ह्या विषयी तीव्र निषेध प्रदर्शित करून सदरहू उपसूचनेने सरकारास साखरेच्या निर्गतसि हरप्रयत्नांनी सहाय करण्याची शिफारस केली ब्रिटिश मालास हिंदुस्थानामध्ये प्राधान्य मिळते, तर मग हिंदी साखरेस ब्रेटब्रिटनमध्ये प्राधान्य मिळण्याचे मार्गांत येणाऱ्या, साखरकरारास हिंदुस्थानाने संमती कां घावी ? असा, प्रश्न लोकनियुक्त सभासदानी उपस्थित केला, त्यास समर्पक उत्तर देणे सरकारास शक्य झाले नाही. हिंदी साखरेच्या उत्पादनाच्या खर्चात अजूनहि काटकसर करता येणे शक्य आहे, हे श्री. न. वि. गाडगीळ ह्यांनी दाखवून दिले. प्रातिक सरकारे आता लोकप्रतिनिधिक झाली असून, तीं उसाच्या लागवडीत व साखरेच्या उत्पादनात जरूर ती सुधारणा करण्यास मनोभावाने सहाय करतील, असा त्यांनी हवाला दिला अखेर मि स्कॉट ह्यांची उपसूचना मंजूर होऊन सरकारचा ६६ विरुद्ध ५२ मतांनी पराभव झाला.

साखरेच्या कराराविरुद्ध हिंदी लोकमत किती प्रखर आहे हे असेंब्लीमधील वादविवादाचे वेळी दिसून आले. मि. स्कॉटसारख्या युरोपियन प्रतिनिधीने विरोधी पक्षाचे नेतृत्व स्वीकारून सरकारवर हल्ला चढविला हे येथे लक्षात ठेवण्याजोगे आहे कौन्सिल ऑफ स्टेटमध्ये साखरकरारास मान्यता देणारा एक ठराव सरकारतर्फे मांडण्यात आला, तो २२ विरुद्ध १२ मतांनी पास झाला, ह्यात अनपेक्षित असे काहीच नाही. असेंब्लीमध्ये स्पष्टपणे व्यक्त झालेल्या लोकमतास धाव्यावर

बसवून सरकार आपलेंच घोडें पुढें दामटतें कीं काय हें आतां लवकरच दिसेल. ब्रिटिश साम्राज्याच्या हितसंबंधाचा व हिंदी आकांक्षांचा ह्या बाबतींत विरोध असण्याचा संभव आहे व ह्या दृष्टीनें हिंदुस्थान सरकारच्या संबीरपणाची प्रस्तुत प्रसंग ही कसोटी आहे. साखर परिषदेसबधीं सरकारनें स्वीकारलेलें धोरण प्रथमपापुनच जरा सश्यास्पद वाटत होतें. आतां सरकार पुढें काय करतें, हें पाहावें.

येत्या शिरगणतीचे वेळीं हिंदुस्थानची लोकसंख्या ४० कोटी होणार

हिंदुस्थान सरकारच्या पब्लिक हेल्थ कमिशनरचा रिपोर्ट

(१) हिंदुस्थानातील लोकसंख्या झपाट्यानें वाढत आहे. १९३१ सालीं शिरगणति झाली, तेव्हाचे मानानें १९३५ साल-अखेर हिंदी लोकसंख्येंत १३ कोटींची भर पडली येत्या पांच वर्षांत मोठ्या प्रमाणावर साथ अमर दुर्भिक्ष ह्याची पाळी न आल्यास ही वाढ अशीच होत राहून १९४१ च्या शिरगणतीत हिंदी लोकसंख्येनें ४० कोटींची सीमा ओलांडलेली आढळेल, असा सरकारी तज्ञाचा अधिकृत अंदाज आहे.

(२) १९३५ सालीं हिंदुस्थानात एकूण ९७ लक्ष अर्भकें जन्मास आलीं, त्यापैकी ५० ३ लक्ष मुलगे होते व ४६ ३ लक्ष मुली होत्या. दर हजार लोकसंख्येचीं जननाचें प्रमाण अनुक्रमे १८१ मुलगे व १६७ मुली असें पडलें. एकूण मृत्यूची संख्या ९५ ३ लक्ष इतकी भरली

(३) हिंदुस्थानातील तीन प्रमुख साथीचे रोग म्हणजे पटकी, प्लेग व देवी, हे होत. अहवालाचे वर्षी प्लेगनें बळी कमी घेतले, परंतु पटकीचा फैलाव ज्यास्त झाला.

(४) हिवताप, क्षय, बालमृत्यू व बाळंतपणांतील मृत्यू ह्या सर्वांच्या मुळाशीं पौष्टिक व सात्विक आहाराचा अभाव, हें प्रमुख कारण आहे व तें दूर केल्याविना ह्या रोगाची नागी मोढता येणें शक्य होणार नाही

(५) १९१८ सालापर्यंत प्लेगनें दरसाल ५ लक्ष लोक मरण पावत असत. १९३१ ते १९३४ ह्या मुदतीमधील सालीना सरासरी ५० हजाराची आहे व १९३५ सालीं तर फक्त ३२ हजार लोक ह्या रोगास बळी पडले.

(६) दर वर्षी सुमारे ८० ते १०० लक्ष लोक देवी टोचून घेतात, त्यापैकी बहुतेक सर्वांची सुई घेण्याची ती पहिलीच खेप असते. कांहीं लोक पुनः सुई घेतात व कांहींस देवी येऊन गेल्यामुळे रोगाची भीति रहात नाही. तथापि, देवी टोचण्याचे बाबतींत सुधारणा होण्यास पुष्कळ जागा आहे.

(७) तापानें मृत्यू आलेल्यातील शेकडा ७३ टक्के लोक बगल ते सरहद्दप्रात ह्या उत्तर हिंदुस्थानातील पट्टीमधील होते. सुमारे १२ ३ लक्ष लोक हिवतापास बळी पडतात. ह्या तापामुळे मनुष्यास क्षीणत्व येतें व त्याची कार्यक्षमता कमी होते, ह्या दृष्टीनें तो -हटविण्याचे प्रयत्न जारीनें होणें आवश्यक आहे.

(८) क्षयरोगाचें मूळ शहरांतून खेड्यांत पसरू लागलें आहे व त्याचा फैलावहि जोरानें होत आहे.

(९) हिंदुस्थानांत सुमारे १० लक्ष महारोगी आहेत, त्यापैकी कांहींची व्यथा सौम्य प्रमाणात असली, तरी त्यातील ३ ३ लक्ष महारोग्यांचें समाजांत वावरणें सार्वजनिक आरोग्याचे दृष्टीनें हितावह नाही. महारोग्यास इतर लोकापासून अलिप्त राखणें सर्वांचें काम आहे.

(१०) हिंदुस्थानातील १९३५ सालामधील मृत्यूपैकी २८ लक्ष मृत्यू (४३%) पाच वर्षांसाठींल मुलांचें होते १ ३ ते १ ३ लक्ष स्त्रिया बाळंतपणांत निवर्तल्या बाळंतपणाची इस्पितळांतून सोब पुरेशी नाही मुबई इलाख्यातील इस्पितळांत बाळंतपणें करण्यात आलीं, त्यांचें एकूण बाळंतपणाशीं -प्रमाण १,१०२:१ असें पडतें.

(११) एकूण जिल्हापैकी निम्म्या जिल्हातून व तीन चतुर्थांश म्युनिसिपालिटीच्यातून लायक आरोग्याधिकार्याची नेमणूक झालेली नाही. आरोग्य खात्याकडील नोकर वर्गाचा पुरवठाहि पुरेसा नाही. आरोग्यावर सर्चहि अधिक होणें जरूर आहे

गव्हाचे पोहे

(REGD.) (BLOSSOM) (REGD.)

कित्येकाना गहू खाण्याची इच्छा असते. पण प्रकृतीमुळे अगर हवामानामुळे सोसत नाही. अशा लोकांना हे गव्हाचे पोहे चागले मानवतात. विशेषत. लहान मुलांना सकाळचे किंवा मधल्या वेळेचे खाणें म्हणून ह्याचा उपयोग हितकारी ठरतो.

ह्या पोह्याचा तिखट व गोड चिवडा होतो. तसेंच हे दद्या-दुधांतून खाता येतात.

७५३ सदाशिव पुणे २. } मास्कर पांडुरंग सहस्रबुद्धे कारखानदार.

कर्तवगारीची कमाल—

असेच जनता म्हणूं लागली आहे.

रोज १ लाख

या प्रमाणांत विभे उतरणारी, देश-भक्तांनीं-अत्यंत प्रेमाने सहकार्य केलेली हिंदी विमा संस्था म्हणजेच

भारत इन्शुरन्स कं. लि.

हेड ऑफिस:—लाहोर.

(स्थापना १८९६)

भांडवल : ... २ कोटी ०० लक्ष रु पेशां जास्त
विमाफंड : ... १ कोटी ८० — " —
क्लॅम्स दिले : ... १ कोटी ४९ — " —

६७॥ रु.] त्रैवार्षिक [५२॥ रु.
बोनस

पेटून:- डायरे बोडांचे चेअरमन:-
डॉ रवींद्रनाथ श्री शेठ रामकृष्ण
टागोर. वालमिया.

प्रातिक बोर्ड चेअरमन:-
वे. भ. के. एफ. नरीमन.

महाराष्ट्रातील सर्व ठिकाणीं एजंट्स व संस्थानात स्पेशल रिप्रेझेंटेटिव्ह्ज् नेमणें आहेत वजनदार इस्तमानींच अर्ज करावे योग्य इस्तमांस उत्कृष्ट अटी व भरपूर कमिशन.

माहितीसाठी लिहा:-
डॉ. आर. के. गवंडे.
चैच सेक्रेटरी.

भारत इन्शुरन्स कं. लि., लक्ष्मी रोड, पुणे २

स्फुट विचार

ब्रिटिश वसाहतींत ब्रिटिशेतरांचा भरणा

ऑस्ट्रेलिया, कॅनडा, न्यूझीलंड इत्यादि ब्रिटिश स्वयंशासित वसाहतींमध्ये अलीकडे ब्रिटिशेतर लोकांची गर्दी उसळली असून त्याचें ब्रिटिश स्वरूप पालटण्याची भीति उत्पन्न झाली आहे ह्या वसाहतींत शेतीचा व इतर धंदे करण्यास माणसाची उणीव भासत आहे आणि ती ब्रिटिशेतर देशातली दरिद्री व गरजू माणसे येऊन भरून निघत आहे. ब्रिटिश वसाहतींत इतर राष्ट्रीयार्थें संख्याधिक्य होणें ब्रिटिश साम्राज्याच्या एकजीवीपणाच्या व बळकटीच्या दृष्टीनें इष्ट नाही असें वाटून त्या प्रवृत्तीस आळा घालण्याची चळवळ इंग्लंडमध्ये कित्येकांनीं चालविली आहे. ग्रेटब्रिटनमधून ब्रिटिश लोक वसाहतींत जाऊन रहातील तर ब्रिटिशांमधली बेकारी कमी होईल आणि कॅनडा व ऑस्ट्रेलिया सारख्या देशांत आर्थिक प्रगतीसाठी कामकऱ्यांची व नागरिकांची वाण भासत आहे ती दूर होईल असा दुहेरी उद्देश ह्या चळवळीच्या मुळाशी आहे गेल्या सात वर्षांत ऑस्ट्रेलियातून तीस हजार ब्रिटिशवंशीय लोक दुसरीकडे गेले आहेत आणि कॅनडामध्ये एकूण लोकसंख्येपैकी निम्मे ब्रिटिशेतर आहेत. ह्या वस्तुस्थितीचा आणि तीवरील उपाय योजनेचा विचार करण्यासाठी लंडनमध्ये एक परिषद भरणार आहे. ग्रेटब्रिटनमधील आणि वसाहतींतील प्रधानमंडळांनीं ह्या प्रश्नाकडे आजवर विशेष लक्ष दिलेले नाही अशी तक्रार आहे आणि लंडन येथें तेथील मेयॉरच्या आश्रयानें गिल्ड हॉलमध्ये भरणाऱ्या परिषदेचा हेतु या विषयासंबंधानें जागृति व भरीव कार्य करणें हा आहे वसाहत सरकारांचे प्रतिनिधि ह्या परिषदेस उपस्थित होणार आहेत, हें सांगणें नकोच हिंदुस्थानास त्या परिषदेत स्थान नाही, हेंहि तितकेंच स्पष्ट आहे. ब्रिटिश स्वयंशासित वसाहतींत ब्रिटिशांचें वर्चस्व राहणें हें प्रस्तुत चळवळीचें उद्दिष्ट असल्यानें हिंदुस्थानच्या वाढत्या लोकसंख्येस साम्राज्यातील रिकाम्या पडलेल्या प्रदेशात उपजीविकेचें साधन प्राप्त करून देण्याच्या अत्यंत महत्त्वाच्या प्रश्नाचा विचार कोण करतो? ब्रिटिश साम्राज्यात त्या देशाचें स्थान दृढ व्हावें अशी इच्छा प्रकट करणाऱ्या मुत्सद्याचें ह्यासंबंधांत काय म्हणणें आहे?

जागतिक व्यापाराच्या मार्गातील अडथळे

“ आंतरराष्ट्रीय व्यापारात वाढ झाल्यावाचून जनतेची आर्थिक स्थिति सुधारणार नाही, ही गोष्ट प्रत्येक देशातल्या राज्यकर्त्यांनीं आपल्या नागरिकांच्या मनावर विचवली पाहिजे ” अशा अर्थाचे उद्गार, ब्रिटिश सरकारचे आर्थिक सल्लागार आणि राष्ट्रसंघाच्या आर्थिक कमिटीचे अध्यक्ष, सर फ्रेडरिक लीथ रॉस, ह्यांनीं नुकतेच काढले आहेत. आर्थिक मंदी हळुहळु दूर होते आहे ह्या कारणानें राष्ट्रांच्या परस्परांमधील व्यापाराच्या मार्गांतले अडथळे दूर करण्यास आता हरकत नाही, मदीं गारठून गेलेल्या देशांनीं परदेशी मालावर नियंत्रण घालून स्वदेशात उत्पन्न होणाऱ्या मालास उत्तेजन देणें अपरिहार्य होतें, असें मानलें तरी आतां तशी परिस्थिति राहिलेली नाही हें लक्षात घेऊन राष्ट्रीय सरकारांनीं आंतरराष्ट्रीय व्यापारास घातलेले पायबंद तोडून टाकणें किंवा सैल करणें अगत्याचें आहे, असें त्याचें म्हणणें आहे युरोपियन राष्ट्रांच्या राजकार्या महत्त्वाकाक्षा आणि त्याचमधलीं

वितुष्टे पुष्कळ अंशीं मंदीस आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापारांत घट होण्यास सहाय्य करीत आहेत, ही गोष्ट सर फ्रेडरिक ह्यांनीं घ्यानात ठेवणें आवश्यक आहे. राष्ट्रीय व्यापार व उद्योगधंदे ह्याचा राजकीय परिस्थितीशी अत्यंत निकट संबंध असतो जगांत व्यापार अनिधंत्रितपणानें चालला म्हणजे सर्वत्र शांतता नादेल ही जुनी कल्पना अलीकडच्या इतिहासानें खोटी करून दाखविली आहे. आपल्या लोकांचे उद्योगधंदे सुरळीतपणें चालण्यास त्याचें संरक्षण करून त्यास उत्तेजन देणें सर्व राष्ट्रांतील राज्यकर्त्यांस आवश्यक वाटत आहे. ह्याचा परिणाम स्वाभाविक रीतीनें आंतरराष्ट्रीय व्यापार मर्यादित होण्यांत झाला आहे राष्ट्रीय उद्योगधंद्यांच्या योगक्षेमास हानिकारक होणार नाही इतक्या बेतातच आंतरराष्ट्रीय देवघेव चालणें आतां अपरिहार्य आहे निर्गत व्यापारावर बद्धशीं अवलंबून राहणाऱ्या राष्ट्रांनीं ही प्रवृत्ति नीट ओळखली पाहिजे, आणि ती ओळखूनच ग्रेट ब्रिटन सारख्या राष्ट्रामधील राज्यकर्तेहि स्वदेशातील व्यापारास उत्तेजन देत आहेत. अलीकडच्या राजकीय व आर्थिक षडामोर्दींच्या मर्यादा आंतरराष्ट्रीय व्यापारास बसणें स्वाभाविक आहे त्याच्या पलीकडे उढी मारण्याच्या प्रयत्नास सबंधस्थितीत यश येणें अशक्य आहे परदेशांशीं वाढत्या प्रमाणात व्यापार करा असा उपदेश, तो व्यापार फायदेशीर असेल तर, कोणत्याहि जाणत्या राष्ट्रास मुद्दाम करण्याचें प्रयोजन नाही. प्रत्येकाला स्वहित कशात आहे हें समजतें असें गृहीत धरण्यास वस्तुतः प्रत्यवाय नसावा

किनाऱ्यालगतच्या वहातुकीच्या घद्यांत परकीयांचें वर्चस्व

हिंदुस्थानाच्या किनाऱ्यालगतची आगबोटींची वहातुक हिंदी कंपन्याकरिता राखून ठेवावी, निदान त्यास ह्या वहातुकात प्राधान्य मिळावें, किमानपक्षां देशी कंपन्यांचें विदेशी कंपन्यांच्या घातुक स्पर्धेपासून संरक्षण तरी व्हावें, अशा तऱ्हेचे प्रयत्न आजवर अनेक वेळा करण्यात आलेले आहेत. प्रत्येक वेळीं अशा योजनाविषयी लोक आतुर असूनहि, सरकारनें त्या योजनास एकजात विरोध केलेला आहे सरकारच्या ह्या बाबतच्या सहानुभूतिसून्य घोरणाचा अनुभव कौन्सिल ऑफ स्टेटमधील चर्चेच्या वेळीं नुकताच आला. किनाऱ्यालगतची समुद्रावरील वहातुक करण्याचा हक्क त्याकरिता परवाना देण्यात आलेल्या मंडळ्यासच फक्त असावा व वहातुकीचे कमाल व किमान दर निश्चित करण्याचा अधिकार सरकारकडे असावा, असा श्री. सप्रू ह्यांच्या विलाचा आशय होता. बिल सिलेक्ट कमिटीकडे पाठविण्यात यावें, अशी श्री सप्रू ह्यांनीं सूचना मादली, तिळा सरकारनें विरोध केल्यामुळे ती फेटाळली गेली. सर्व लोकनिगुक्त सभासदांनीं एकजात सप्रू सूचनेचे बाजूनें मत दिलें, ह्यावरून लोकमताची ह्या प्रश्नाविषयीची तीव्रता दिसून येते इंग्लंड स्वतः आपल्या आगबोटींच्या घद्यास संरक्षण देत असताना हिंदुस्थानात मात्र तें नाकारण्यात यावें, हें विचित्र दिसतें ग्रेट ब्रिटननें ब्रिटिश हितरक्षणाची साततजमा हिंदी घटना कायद्यातच करून ठेवली आहे, तथापि श्री. सप्रू ह्यांच्या योजनेमुळे वहातुकीच्या घद्यात निष्कारण अडथळा उत्पन्न होईल असें सांगण्यात येत आहे. हिंदी कंपन्यांनीं विदेशी मंडळ्याशीं सलोख्यानें वागावें, ह्यांतच त्यांचें हित आहे, असा पोक सल्ला हिंदुस्थान सरकारच्या व्यापार खात्याचे सेक्रेटरी, मि. डौ, ह्यांनीं दिला मि. पार्कर ह्यांस श्री सप्रू ह्यांचे विलामध्ये वजनदार हिंदी

व्यापारी लोकांच्या स्वार्थी हेतूंचा वास आला सरकारतर्फे माहण्यात आलेले मुद्दे मधीन नसले, तरी जनतेची मागणी मात्र ह्यापुढे जास्त निकडीची होत जाईल ह्यांत संशय नाही.

लखनौ साखर परिषद-स्तुत्य उपक्रम

आपापल्या प्रांतातील ध्याचें योग्य संरक्षण करण्याचें घोरण त्यांतील सरकारानीं अगीकारण्याची आवश्यकता आम्हीं वारंवार प्रतिपादली असून मुंबईच्या प्रधानमंडळानें ह्या बाबतींत ठळक कार्यक्रम हातीं घ्यावा असें सुचविलें आहे संयुक्त प्रान्त आणि बहार या प्रांतांत उंसाची लागवड व साखरेचें उत्पादन हीं एकवटलीं असून त्यांचें योग्य संघटन आणि शेतकरी व कारखानदार यांच्या हिताचें रक्षण करूं करता येईल ह्या प्रश्नाकडे तेथील प्रधानमंडळाचें लक्ष लागून राहिलें आहे. उंसाच्या व साखरेच्या ध्यांच्या मार्गांत आलेल्या व येणाऱ्या अडचणींचा विचार एकत्र करण्याचें ठरवून दोघांनीं लखनौ येथें त्यासाठीं नुकतीच एक संयुक्त परिषद भरवली होती संयुक्तप्रांताचे मुख्य प्रधान श्री. गोविंदवल्लभ पत यांनीं परिषदेतील आपल्या भाषणांत, शेतकरी व कारखानदार ह्यांच्या परस्परावलंबनाच्या दृष्टीनें दोघांच्या हिताचा मेळ बसवण्याची आवश्यकता असल्याचें सांगितलें. शेतकऱ्यांस आपल्या उंसाबद्दल योग्य मोबदला मिळावा, कामकऱ्यांची स्थिति समाधानकारक रहाण्याची व्यवस्था कारखानदारांनीं करावी आणि साखरेस किफायतशीर भाव येऊन तिचें उत्पादन व्यवस्थित चालवें हा त्रिविध उद्देश सफल होण्यास सहकार्य अगत्याचें आहे आणि संयुक्त प्रांत व बहार येथील सरकारानीं तें घडवून आणण्याचा प्रयत्न करावा असें मत लखनौ-परिषदेत व्यक्त करण्यात आलें. ह्या कामासाठीं एक संयुक्त कमिटी नेमण्यांत येणार असून तिच्यामार्फत साखरेच्या ध्याविषयीच्या प्रश्नांची व्यवस्था व्हावयाची आहे. संयुक्तप्रांत व बहार ह्या प्रांतांतील प्रधानमंडळांनीं साखरेच्या ध्याचें आर्थिक महत्त्व ओळखून त्याची नीट वडी बसावी म्हणून सहकार्यांची सघटित योजना आसण्यांत पुढाकार घेतला आहे ही गोष्ट त्यांस भूषणावह आहे. मुंबई सरकारानें प्रांतिक ध्यांचे बाबतींत आणि विशेषतः साखरेच्या ध्यासंबंधानें असेंच विधायक सघटनवृत्तीचें घोरण अगिकारणें आवश्यक आहे. उंसाची लागवड व साखरेचें उत्पादन ह्या गोष्टी जनतेची आर्थिक उन्नति होण्याच्या दृष्टीनें आमच्या इलाख्यात विशेष महत्त्वाच्या आहेत. त्यांचा परामर्श जुजता व प्रधानमंडळ ह्यांनीं सहकार्यानिं घेतला पाहिजे

परकीयांची अंतर्गत स्पर्धा—चीनपुढील प्रश्न

एकीकडे युद्धांत जपानला तोंड देत असता चीननें आपलें सामर्थ्य वाढविण्याचा प्रयत्न चालू ठेवला आहे चीनच्या कांहीं विभागांत त्या देशाचें सार्वभौमत्व नसून परकीयांचेच वर्चस्व आहे व त्यांनीं ह्या गोष्टीचा फायदा घेऊन सदरहू मर्यादित क्षेत्रांत कारखाने चालविले आहेत. चीनमधील रेल्वेफाट्यांचा चौथा हिस्सा, आगबोटींच्या वहातु मधीचा दोनवृत्तीयाशावा भाग, कपास कापडाच्या गिरण्यांत गुंतलेल्या भांडवलापैकी शेकडा ५०% भांडवल व तेलाच्या आणि तंबाखूच्या गिरण्या व बँका ह्यावर परकीयांची सत्ता चालते. परकीयांच्या मालकीच्या कोळशाच्या दोन सार्णीतील मालाचें उत्पादन एकूण उत्पादनाच्या निम्म्यापेक्षा ज्यास्त भरते. लोखंडाच्या उत्पाद-

नांतील ८२% भागाची मालकी जपान्यांकडे आहे. परकीयांनी चीनच्या औद्योगिक क्षेत्रात महत्त्वाचें स्थान पटकाविलें असल्याकारणानें केवळ आयात मालावर जकात बसवून चिनी कारखानदारांस संरक्षण मिळत नाही, उलट, अशा मदतीचा फायदा विदेशी कारखानदारांसच ज्यास्त मिळण्याचा संभव असतो. मोठ्या कारखान्यांस टक्कर देण्यापेक्षा लहान प्रमाणावर अनेक उद्योगधंदे चालविण्याखेरीज चीनला आता गत्यंतर उरणारं नाही.

विमा बिलाचें तिसरे वाचन पास झालें

विमा बिलाचें तिसरें वाचन असेंब्लीमध्ये गेल्या शुनिवारी पास झालें व आता कौन्सिल ऑफ स्टेटनें त्यास मंजुरी दिली, म्हणजे त्याचें कायद्यांत रूपांतर होईल. परस्पर विरोधी हितसंबंधांचा शक्य तितका मेळ घालून आवश्यक त्या सुधारणा घडवून आणण्याचें विकट काम सर नृपेंद्र सरकार ह्यांनीं मोठ्या यशस्वीरीतीनें पार पाडलें, ह्याबद्दल त्याचें असेंब्लीमध्ये सर्व पक्षांच्या सभासदांनीं अभिनंदन केलें, हें योग्यच झालें. कंपनी कायदा दुरुस्त करणारें बिलहि सर नृपेंद्रांनीं अशाच कुशलतेनें असेंब्लीत पास करून घेतलें होतें. ह्या दोन्ही बिलांचे बाबतींत त्यांनीं बजावलेली कामगिरी अत्यंत महत्त्वाची असून हिंदी मंडळांचे कारभारास त्यामुळें इष्ट व योग्य वळण लागेल, अशी अपेक्षा आहे. मॅनेजिंग एजटाचें उच्चाटन, कमकुवत विमा मंडळांच्या स्थापनेचें नियंत्रण, विमा मंडळांच्या पैसे गुंतविण्याच्या योजनेवर बंधन, विमेदारांचें हितसंरक्षण, विमा मंडळांच्या व्यवस्थापक मंडळांवर विमेदारांचें प्रतिनिधित्व, एजंटांस लायसेन्स घेण्याची सक्ती व त्यांच्या कमिशनच्या कमाल मर्यादेचें स्पष्टीकरण, इत्यादि महत्त्वाच्या सुधारणा विमा बिलानें घडवून आणल्या आहेत. बिलांतील तपशीलवार योजना प्रत्येकास सर्वस्वी मान्य होणें शक्यच नव्हतें; तथापि त्यामधील महत्त्वाच्या सुधारणास सर्व साधारण पाठिंबा मिळाला व छुडक मतभेद बाजूस सारून, असेंब्लीच्या सभासदांनीं विमा बिलाचें महत्त्व जाणून विधायक सूचना करण्याचेंच ठरविलें, ह्यामुळें सदरहू बिलास सुचविण्यांत आलेल्या २,००० उपसूचनांचा विचार एवढ्या अल्प मुदतीत होऊ शकला. बिलाचे सारथी सर नृपेंद्र सरकार व त्यांचें मदतनीस श्री. सुशील सेन ह्यांनीं या बिलाचे बाबतींत अतिशय परिश्रम घेतले व सर नृपेंद्र ह्यांनीं फार कुशलनेनें अत्यंत कठीण असें मार्गदर्शनाचें काम केलें. कंपनी कायदा व विमा विषयक कायदा हीं त्यांच्या कर्तृत्वाचीं जिवंत स्मारकें रहातील, ह्यात शंशय नाही. मंडळांच्या व्यवहारांचा सबंध आतां वेढ्यापाड्यातील लोकांशीहि येऊं लागला आहे, ह्या दृष्टीनें ह्या दोन कायद्यांचें विशेष महत्त्व आहे.

—महाराष्ट्रीय मुसलमान समाजाचें—

साप्ताहिक मुस्लीम वर्तमानपत्र

वार्षिक वर्गणी] राह-वर [मनिऑर्डरीनें रु. ३

(मराठी, इंग्रजी व हिंदी या तिन्ही भाषेंत निघणार)

जनाव-सी. बी. मुजावर (महेताव) यांचे

संपादकत्वाखाली

मु. पो. कराड (जि. सातारा)

—तारीख १५ आक्टोबर १९३७ पासून—

मोठ्या धाटामाटांत सुरूं होणार !

मध्यवर्ती असंब्लीत विमा-बिलावर चर्चा

विमा उतरतेवेळीं विमा कंपनीनें अगर तिच्या एजंटानें विमा-द्वारास हप्त्यामध्ये रिबेट देण्याची पद्धति हिडुस्थानात सर्व ठिकाणीं आढळते, तिला आळा घालण्याचे उद्देशानें विमा-बिलांत तरतूद करण्यात आली आहे व रिबेट देणें बेकायदा ठराविण्यात आलें आहे. ही योजना बिलांतून वगळण्यात यावी, अशी एक सूचना असंब्लीपुढें आली, परंतु ती नापास झाली. रिबेट घेणारासहि विलामध्ये शिक्षा सांगितलेली आहे. रिबेट देणारास १०० रुपयांचा ज्यास्तीत ज्यास्त दंड होईल; रिबेट घेणारास ५० रुपयापर्यंत दंड घावा लागेल.

* *

विमा एजंटाने परवान्यास सालीना तीन रुपये पडावे अशी मूळ बिलांत तरतूद होती, परंतु असंब्लीनें फी एक रुपया ठरविली.

* *

नव्या विमाचे कायद्याअन्वये प्रत्येक एजंटस दरसाल एक रुपया भरून लायसेन्स घ्यावें लागणार आहे त्याकरितां विमा-एजंटानें सुपरिटेण्डेंट ऑफ इन्शुरन्सकडे अर्ज केला पाहिजे. नोंदलेल्या कोणत्याहि विमा कंपनीतर्फे प्रचारकाचें काम करण्याची ह्या लायसेन्सनें मोकळीक ठेवली आहे. प्रत्येक वर्षाच्या मार्चच्या ३१ व्या तारखेस परवान्याची मुदत सपेल व एक रुपया भरला असतां नव्या वर्षाचा परवाना दिला जाईल. वयात न आलेल्यांस लायसेन्स मिळणार नाही. वेड, अफरातफर, लबाडी, इत्यादि गोष्टी लायसेन्स मिळण्याचे अटीतील नालायकीचे सदरात येतात. विमा-कंपनीचे कामांत अगर पॉलिसीचे संबंधात एजंटानें अफरातफर अगर लबाडी केल्यास त्याचें लायसेन्स रद्द होईल

* *

विमाद्वारानें विमा अर्जात व डॉक्टरी तपासणीत लिहून दिलेल्या उत्तराची नकळ त्यास मिळावी, अशी तरतूद एका उपसूचनेनें बिलांत केली आहे.

* *

विमा कंपन्यातील नोकरवर्गासाठी प्रॉव्हिडंड फंडाची तरतूद असावी, अशी एक उपसूचना प्रो. रगा ह्यांनीं मांडली, परंतु अध्यक्षानीं ती नियमबाह्य ठरविली.

* *

परदेशी विमा कंपन्यावर नियंत्रण लादण्याचा हिडुस्थान सरकारास अधिकार बिलानें दिला आहे, तो मर्यादित करण्याचा मि. जोन्स ह्यांनीं एक उपसूचना मांडून प्रयत्न केला परंतु तो निष्फळ झाला.

स्वतंत्र पोस्ट खातें राहिलें तरच फेडरेशन मान्य

हिंदी फेडरेशनच्या योजनेस सस्थानिकाची मान्यता मिळविण्याचा सरकार यत्न करित आहे काहीं सस्थानिकांनीं फेडरेशनला अनुकूलता दाखविली आहे तर कांहीं जण विशिष्ट अटी-वरच त्यांत सामील होण्यास तयार आहेत. फेडरेशनमध्ये सामील होतांना हैद्राबाद संस्थानचें पोस्ट खातें अलग कायम राहिलें पाहिजे, अशी त्या सरकारची अट असल्याचें सर अवकर हैदरी ह्यांनीं नुकतेंच जाहीर केलें. सार्वभौमत्वाचें एक लक्षण ह्या दृष्टीनें हैद्राबाद सरकारास पोस्ट खात्याचें विशेष महत्त्व वाटत आहे

औंध स्टेट सेंट्रल बँक, लिमिटेड. औंध.

(स्थापना-८ आक्टोबर १९३२)

हेड ऑफिस-औंध (सातारा)

शाखा-आडपाडी, कुंडल, गुणदाळ व विचूद स्टेशन. चातू ठेवीवर शेंकडा दीड टका व्याज दिलें जातें सेव्हिगज ठेवीवर चेक स्वीकारून शेंकडा अडीच टके व्याज दिलें जातें. आम्हां मुदतीच्या ठेवीही स्वीकारतो. व्याजाचे दराबद्दल चौकशी करावी.

कर्ज-सोनें, चादी, माल, सरकारी कर्जरोखे वगैरेचे तारणावर कर्ज दिलीं जातात.

चेक, हुंड्या द्राफ्ट वगैरे वसूल करून दिले जातात.

शेअर खरेदीबद्दल व इतर माहितीबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी
B. R. Vartak
मॅनेजर.

न्यू इंडिया अशुरन्स कं. लि. मुंबई

(सर्व तऱ्हेचे विमा काम करणारी हिडुस्थानांतील सर्वांत मोठी कंपनी)

आयुर्विमा उत्तरणारा मनुष्य मुख्यत. सालील तीन गोष्टीकडे लक्ष देतो:-

- (१) कंपनीचे स्थैर्य
 - (२) उत्तम व्यवस्था
 - (३) पॉलिसीमधील अटी व बोनस वाटण्याची पात्रता.
- “न्यू इंडिया” ह्या तीनहि बाबतींत पूर्ण समाधान देईल प्रॉस्पेक्टस मागवा अगर समक्ष भेटा आणि सात्री करून घ्या श्री डी. के. जोगळेकर, बी. ए., ऑर्गनायझर ऑफ एजन्सीज, टिळक रोड, पुणे (२)

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळयाजवळ, नागपूर सिटी.

	रुपये
अधिकृत भांडवल	१,००,०००
जमा असलेलें भांडवल	८४,४००
रिझर्व्ह फंड	४,८२३
इतर फंड	१,४०८
मुदतबंद ठेवी	१,९४,९०७
सेव्हिगज बँक ठेवी	७,९५९
मॅबराकडून येणें असलेलें कर्ज	२,७७,९७८
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	
गुतविलेली एकूण रक्कम	४१,५९९

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवीची रक्कम पूर्ण सुरक्षित. शेअर्स विकत मिळतात. आतांपर्यंत दिव्हिडंड पांच टक्क्याहून केव्हाही कमी दिलें गेलें नाहीं सोसायटी आपल्या मंत्रांना त्याच्या घराचे तारणावर कर्ज देते.

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठीं पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा.

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

आर्थिक स्वातंत्र्याचाचून राजकीय स्वातंत्र्य व्यर्थ

हिटलर-मुसोलिनी भेट

मुसोलिनी व हिटलर ह्यांची जर्मनीत भेट होऊन खलबते झाली, त्यामध्ये कोणते आंतरराष्ट्रीय धोरण आखले गेले, व कोणते कारस्थान रचण्यांत आले ह्याची विश्वसनीय माहिती मिळणे शक्य नाही. तथापि, त्याच्या भाषणांचे सारांश प्रसिद्ध झाले आहेत, त्यावरून ह्याबाबत थोडीशी कल्पना घेण्यासारखी आहे जर्मनी व इटली ह्या दोन्ही राष्ट्रांस जागतिक शांतता हवी आहे, पण स्वसंरक्षणासाठी त्यास आर्थिक व सामाजिक पुनर्घटना करून परस्पर-स्नेहाने स्वतःस निगडित करून टाकणे अत्यावश्यक आहे असा हिटलर व मुसोलिनी ह्यांच्या भाषणांचा मथितार्थ आहे नात्सी पक्षाचे जर्मनीत प्राबल्य प्रस्थापित होईपर्यंत त्या राष्ट्रांस परकीय जुलमासाठी वाकवे लागले आणि आता आपण स्वकीयांची त्या पास्त्यामधून सुटका केली आहे अशी बढाई हिटलरने मारली आहे. जर्मनी व इटली ह्या राष्ट्रांचे ध्येय एकच असल्याने त्यांनी हातात हात घालून चालणे स्वाभाविक व अगत्याचे आहे आणि आर्थिक स्वातंत्र्याचाचून राजकीय स्वातंत्र्य व्यर्थ आहे अशी मुसोलिनीची घोषणा आहे. आपल्या अॅबिसीनियन युद्धाच्या मार्गांत इंग्लंड, फ्रान्स इत्यादि राष्ट्रांनी अडथळे आणले हा गोष्ट इटलीच्या मनांत डाचत आहे स्पेनमध्ये इटालियन सैन्य बढसोरास सहाय देत असल्याचे त्यांनी स्पष्ट कबूल केले आहे. जर्मनी किंवा इटली ह्या देशात ह्युकूमशाही अस्तित्वात नाही, तेथील जनतेच्या हितासाठी सामाजिक व आर्थिक पुनर्घटना आपणास करावी लागली आहे, असे फॅसिझमचे समर्थन मुसोलिनेने केले आहे बोल्शेव्हिक कल्पना व सस्था ह्यांच्याशी सामना करण्यास जर्मनी व इटली हीं राष्ट्रं सज्ज झाली आहेत आणि जगांतील शांततेचे रक्षण करण्याचा आपला निर्धार आहे अशी त्याची घोषणा आहे ह्या बढायावरून हिटलर-मुसोलिनी कारस्थाना-विषयी अनुमाने जगाने काढावयाची आहेत.

रासायनिक द्रव्यांचे कारखाने

कांचकारखान्यास आपल्या मालाचे उत्पादनाकरिता कच्चा माल लागतो, त्यात सोडा अॅशला महत्त्वाचे स्थान आहे. सोडा अॅश हिंदुस्थानांत तयार होत नाही, म्हणजे शेकडा ६५ टक्के कच्चा माल विनायतेहून घावा लागतो, ह्या सबबीवर काचेच्या धंद्यास संरक्षण कसे नाकारण्यात आले, ह्याचा इतिहास ताजा असून तो सर्वांच्या परिचयाचाच आहे. सोडियमपासून निघणाऱ्या रासायनिक द्रव्यांचा हिंदुस्थानातील खप वाढत आहे त्यांची आयात थांबवून हिंदुस्थानात उत्पन्न झालेल्या द्रव्यांनी त्यांची जागा घेतल्यास स्वदेशी धंद्यास उत्कृष्ट सहाय होऊन औद्योगिक प्रगतीस जोराची चालना मिळेल, ह्यात सशय नाही सोडा अॅश व सोडियम मूलक इतर द्रव्ये ह्यांचे उत्पादन घडवून आणणाऱ्या कंपन्यांची उभारणी कलकत्ता येथे करण्यात येत आहे इपीरि-थल केमिकल इंडस्ट्रीज (इंडिया) लि च्या पुरस्काराने एका सयुक्त भाडवलाच्या मढळीची स्थापना तेथे होणार असून कारखाना पजाबात काढण्यात येईल मुंबई इलाख्याच्या पश्चिम किनाऱ्यावरील सोडस्कर जार्जी टाटा सन्स लि मार्फतहि एक कारखाना निघणार आहे व त्याचीहि पूर्व तयारी झाली आहे

धी बँक ऑफ इंडिया लि.

[स्थापना— ७ सप्टेंबर १९०६]

उभारलेले भाडवळ	₹	२,००,००,०००
नसूळ झालेले भाडवळ	₹	१,००,००,०००
रिझर्व्ह फंड	₹	१,००,००,०००

मुख्य कचेरी—ओरिएण्टल बिल्डिंग, मुंबई

शाखा—बुलियन एक्सचेंज (शेअर मेमन स्ट्रीट, मुंबई), वाडें (मुंबईनजीक), मलबार हिल (मुंबई), काळबादेवी (मुंबई), अहमदाबाद, अहमदाबाद-स्टेशन शाखा, कलकत्ता, कलकत्ता-बडावजार, पुणे, पुणे शहर, राजकोट, सुरत, नागपूर सिटी

लंडन एजन्ट्स—धी वेस्टमिन्स्टर बँक लिमिटेड.

चालू ठेवीवरील व्याजाचा दर

जानेवारी ते डिसेंबर असे दरस्येजच्या रु. ३०० ते रु. १,००,००० रकमेच्या चालू ठेवीवर शेकडा ३ टक्का व्याज दिले जाईल; परंतु एक लाखावरील रकमेच्या चालू ठेवीवर स्पेशल व्याजाची आकारणी केली जाईल. सहामाही असेर व्याजाची रक्कम ५ रु इतकी असल्याशिवाय व्याज दिले जाणार नाही. कायम, थोडक्या मुदतीच्या व सेव्हिंग बँके-कडील ठेवी सुद्धा आम्ही ठेवून घेतो; व त्यावर व्याजाची योग्य आकारणी करतो; विशेष माहिती व नियम वेगळे अर्जांनी मागवावेत

शिवाय ट्रस्टी या नात्याने इतर जी कामे करावयाची तीं करावी लागल्यास तीं सुद्धा ही बँक करते नियमाची माहिती अर्जांनी मागवावी. शिवाय, सर्व प्रकारचे बँकेचे व्यवहार या बँकेमार्फत केले जातात.

एजंट.— टी. आर. लालवाणी.

स्पेशल स्टमक ट्रीटमेंट
पांढरें-सत्त्व किंमत १। रु.
मलशुद्धी टॅब्लेट्स किं २ आ

या दोन औषधांच्या मदतीने पोटातील सर्व विकार साजरीने बरे करता येतात अपचन, आम्लपित्त, पोटदुखी, पोट फुगणे, कर्पट डेकर येणे, छातीतील जळजळणे, भोवळ वाटणे अन्नावरची इच्छा नष्ट होणे, शोष समाधानकारक न येणे वेगळे विकारावर हा इलाज रामबाण गणला गेला आहे.

डॉ. बी. आर. गुणे
पुणे २

FOR
SAFETY, ECONOMY
AND
DURABILITY
Consult
V. G. & Sons
ELECTRICAL and RADIO ENGINEERS
AND
LICENSED ELECTRICAL CONTRACTORS
Laxmi Road, Ganapati Chowk, POONA.

धर्मादायाचा धंदा करणारे लोक

दानधर्माचा पैसा आणि त्याचा उपयोग

लोकांच्या धार्मिक वृत्तीचा फायदा घेऊन त्यावर चरणारे लोक अनेक असतात. जमा झालेल्या रकमेपैकी मूळ हेतूप्रीत्यर्थ किती पैसे खर्चण्यांत येतात, ह्याचा हिशेब कोणी मागत नाही आणि कोणी देतही नाही. प्रचारकांच्या पगारांतच सर्व जमा खलास होण्याची अनेक वेळां पाळी येते हिदुस्थानातील लोकांची श्रद्धालू धार्मिक प्रवृत्ति सर्वांच्या परिचयाची आहे. तथापि, आपण दिलेल्या पैशाचा विनियोग कसा होतो, हे यहाण्याची हिशेबी व व्यवहारबुद्धि, सामान्य जनतेत क्वचितच आढळते ग्रेटब्रिटनमध्येहि धर्मादायाचा धंदा करणाऱ्या लोकांचा सुळसुळाट झालेला असल्याने, लॉर्ड केनेट ह्यानी लॉडींच सभेत माहण्यासाठी एक बिल तयार केले आहे. पोलीस खात्याने परवाना दिला असेल अशा व्यक्तींस व संस्थांसच फक्त वर्गण्या जमवण्यास परवानगी असावी, असा सदरहु बिलाचा आशय आहे. वर्गणी जमवणारास भरमसाट पगार देण्यात येत असेल, हिशेब नीट ठेवण्यांत येत नसतील, पैशाचा विनियोग व्यवस्थित होत नसेल, जमा रकमेपैकी साधारणपणे योग्य इतक्या प्रमाणांत उद्दिष्ट हेतूप्रीत्यर्थ खर्च होत नसेल किंवा परवाना देण्यापूर्वी जरूर ती माहिती पोलीस खात्यास पुरविण्यांत अर्जदाराने कसूर केली असेल, तर परवानगी नाकारण्याचा अधिकार वरील बिलाअन्वये पोलीसास देण्यांत येणार आहे.

ज्याने जगाचे ज्ञान होत नाही, ते शिक्षण नव्हे

मि. एच. जी. वेल्स ह्यांचे उद्गार.

ब्रिटिश असोसिएशनच्या शिक्षण शाखेच्या सभासदास उद्देशून मि. एच. जी. वेल्स ह्यांनी प्रचलित शिक्षणपद्धतीवर झणझणीत टीका केली. त्यांच्या मते सध्याच्या शिक्षणाने अडाणी तरुण पिढी तयार होते आणि तिला सुष्टी म्हणजे काय व जगात सभोवार काय चालले आहे, ह्याची काहीच माहिती नसते. मुले ग्रंथ विचारण्याचा संभव नसतो अशाची उत्तरे त्यांस शिकवण्यांत येतात आणि त्यामुळे त्यांच्या डोक्यांत नको असलेले विषय कोंबले जातात. आमच्या रहात्या घरास वेळेवेळ आंतून काढून रंगसफेती यावी लागते, पण इंग्लंडमध्ये असे शिक्षक आहेत की ज्यास अनेक वर्षे उजाळा मिळालेला नाही. अशा शिक्षकांस शिस्तही दिली पाहिजे किंवा त्यांची चांगली डागडुजी झाली पाहिजे. मुलांस स्वाभाविक जिज्ञासा असते, तिच्या अनुरोधाने त्यास ज्ञान देणे आवश्यक आहे. निसर्गाचे, मानवी समाजाचे आणि जगाच्या उत्क्रांतीचे व सद्यस्थितीचे ज्ञान त्यास क्रमाक्रमाने व सहज पटण्यासारख्या रीतीने देता येईल. अशा शिक्षणास खर्च लागेल तो सौसण्याची राष्ठाची तयारी हवी. अनुकूल परिस्थितीत शिक्षकहि आपले काम परिणामकारक रीतीने करू शकतील.

परदेशातील हिंदी लोकांची वसति हिंदी लोकांची परदेशातील वसति अंदाजे खालीलप्रमाणे आहे. —

कॅनडा. १,५,९९	ऑस्ट्रेलिया: २,४०४
न्यूझीलंड १,१६६	त्रिनिदाद: १,५१,०७६
फिजी: ८५,००२	ब्रिटिश ग्वायना: १,३८,३३४
केनिया: ३४,९५५	अमेरिका: ५,८५०
डच ग्वायना. ३६,१५०	इजिप्त: १,०२५
चीन: ४,०००	

संजीवन हेअर टॉनिक

दारुणा, कॅस गळणे व टक्कल
ह्यावर अनुभविक उपाय
संजीवन मॅन्युफॅक्चरिंग कं., अहमदाबाद

"DAWN'S MENSORIUM" makes 6% addition to the monthly income of the family. Prospectus sent free on application. General Manager, "The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA."

आपले पैसे खर्च झाल्याचा योग्य मोबदला

मिठाई शास्त्रज्ञ तुळजाराम मोदी यांचे देशी बनारसी साखरेच्या मिठाईचे दुकान रत्नागिरीच्या हपूस आंब्याची शक्तिवर्धक **आंबा वफी**

आगाऊ ऑर्डर दिल्यास हजारों रुपयांची मिठाई पुरवू शकू.
तुळजाराम मोदी, मुख्य कारखाना, मोती चौक, सातारा

जुन्या घरांची दुरुस्ती काळजीपूर्वक करून दिली जाते. भेटा अगर लिहा:—

भाऊ गंगाधर साठे, कंत्राटदार
चिमण्या गणपति, सदाशिव ५१२, पुणे.

स्त्रियांचा आजार

म्हणजे मुख्यत. विटाळदोष आणि गर्भाशयांत विघाड होणे होय आमचे औपच आर्दोमिक्स (आतंवेदोपारि) एका निष्णात खीरोग-चिकित्सकाचे पाठावच्छन तयार केलेले असून ५० वर्षांच्या अनुभवाने स्त्रियांच्या सर्व गुप्त रोगावर अप्रतिम गुणदायक ठरलेले आहे. धुपणी, विटाळ नसणे, थोडा अथवा कष्टदायक होणे, ओटीपोटांत कळा मारणे, अकाली गर्भपात, ज्वर, कडकी, डोके दुसणे, शौचास साफ न होणे इत्यादि विटाळदोष नाहीसे करून गर्भाशय निरोगी करण्याचा हमसास गुण या आर्दोमिक्समध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टर्स मोठ्या प्रमाणावर वापरित आहेत. गुणामध्ये याची बरोबरी बाजारातील इतर औषधे करू शकत नाहीत किंमत चाटलीस ६ २ ट. स १२ आणे निराळा एकदम तीन चाटल्या मागविणारास टपालखर्च माफ.

हिदुस्थान, ब्रह्मदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते.—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज. (डिपार्टमेंट नं. ६)

२५५/७ पेंडसे चाळ, सदाशिव पेठ, पुणे शहर

सहकारी चळवळ

औंध सेंट्रल बँक लि, औंध

(वार्षिक सभा : ता. २४-१०-३७)

बँकेच्या पटावर २३० व्यक्ती व ८० सहकारी सोसायट्या सभासद आहेत. भरलेल्या भांडवलात वर्षअखेर २३ हजारची वाढ होऊन ते १ लक्ष, १३३ हजार रु. झाले आहे. ठेवींमध्ये विशेषशी वाढ झालेली नसली तरी सेविंग्स ठेवींची लोकप्रियता मात्र वाढत असल्याचे दिसून येते. बँकेच्या रिझर्व्ह व इतर फंडात मिळून २४३ हजार रु. आहेत. रोखे, कॅशसर्टिफिकेटे, इत्यादीत ७९ हजार रु. आहेत. त्याची बाजारभावाने होणारी किंमत ताळेबंदात दाखविलेल्या रकमेपेक्षा कमी आहे, तथापि इनव्हेस्टमेंट रिझर्व्ह फंड मजबूत करण्याचे बँकेने घोरण स्वीकारले असल्यामुळे त्यातील वैगुण्य कमी झाले आहे. एकूण ३ लक्ष, ५८३ हजारची कर्जे देण्यांत आलेली आहेत, त्यापैकी १ लक्ष ८५ हजार रु. सोसायट्यांकडे आहेत. गेल्या वर्षी सस्थानाचे सर्व भागात पाऊस अत्यल्प पडल्याकारणाने थकबाकीचे प्रमाण थोडे वाढले आहे. तथापि, ते (१९१%) इतर बँकाशी तुलना करता, असमाधानकारक नाही असे म्हटले पाहिजे. जुन्या स्टेट बँकेने दिलेल्या कर्जाची छाननी करून त्याची तडजोडीने वसुली करण्याकरता सस्थानने एक कमिटी नेमली आहे, तिचे प्रयत्न बरेच यशस्वी झाले आहेत. बँकेच्या कर्जाच्या व्यवहारांत अभिनदनीय प्रगति होत आहे. आटपाडी, कुडल, गुणदाळ व बिचूद स्टेशन ह्या चार ठिकाणी बँकेच्या शाखा आहेत, त्या सर्व नफ्यांत आहेत. जून, १९३७ अखेरच्या वर्षी बँकेस १५,६२७ रु. १२ आ. ४ पै. नफा झाला, त्यातून भागीदारास ६ टक्के दराने डिव्हिडंड देण्याकरिता ६,७४८ रु. १४ आ. ९ पै. चा विनियोग करावा, अशी बोर्डाची शिफारस आहे.

सहकारी रिफ्रेशर्स ट्रेनिंग क्लास

मुंबई प्रातिक सहकारी बँकेने रिफ्रेशर्स ट्रेनिंग क्लास एक आठ-डाभर मुंबई येथे नुकताच भरवला. प्रातिक बँकेची मुख्य कचेरी व शाखा आणि अर्बन बँका ह्यातील मिळून (३६ + ८) ४४ नोकरांनी सदरहु वर्गाचा फायदा घेतला. कार्यक्रमांत बँकिंग, सहकार, हिशेब, हिशेब तपासणी, कचेरीतील व्यवस्था आणि सेडेगावांसबर्धी अर्थशास्त्र ह्या विषयांवर ४० व्याख्याने करविण्यात आली. प्रो. वा. गो. काळे, प्रिन्सिपॉल मनोहरलाल टॅनन, प्रो. बेरी, रिझर्व्ह बँकेचे श्री. पजाबी, रा. ब. तालमाकी व असि रजिस्ट्रार श्री हुली ह्यांनी व्याख्याने दिली. ह्या व्याख्यानापासून शिकणारांचा पुष्कळ फायदा होतो, असे आढळून आले आहे. इतर केन्द्रांचे ठिकाणीहि वरील प्रकारचे वर्ग भरवून बँकांतील नोकरवर्गाची कार्यक्षमता वाढविण्याचा प्रयत्न होणे जरूर आहे. प्रस्तुत उपक्रमाबद्दल प्रातिक बँकेच्या चालकांचे अभिनंदन करणे आवश्यक आहे.

पुणे जिल्हा को. इन्स्टिट्यूट

वरील इन्स्टिट्यूटची वार्षिक साधारण सभा ता. ४-९-३७ रोजी भरून श्री. य. रा. दाते व श्री. भा. ज्य. देवभानकर ह्यांची अनुक्रमे अध्यक्ष व ऑनररी सेक्रेटरी म्हणून निवडणूक झाली.

घुळें तालुका शेतकी सुधारणा संघ, लि

वरील संघातर्फे ता. २९-८-३७ रोजी मु. सरवड येथे शेतकी सुधारणा विषयाचे प्रात्यक्षिक दाखविण्यात आले, त्यावेळी २०० ते २५० शेतकरी हजर होते. देवभाने येथे शेती व सहकार ह्या विषयावर सदीप व्याख्यान झाले.

मुं प्रां को. बँक लि, पालघर शाखा

पालघर शाखेची सहावी वार्षिक साधारण सभा तारीख ११-१०-१९३७ रोजी सोमवारी दुपारी एक वाजता पालघर येथे शाखेच्या ऑफिस हॉलमध्ये श्री. व्ही. पी. वंदे, बी. कॉम, एफ. आर. इ. कॉम एस. (लंडन), मुंबई यांचे अध्यक्षतेखाली भरणाऱ आहे. तरी सामील सोसायट्यांच्या अधिकृत प्रतिनिधींनी सदर सभेस हजर राहावे.

दि बँक ऑफ वाशी, लि

(वार्षिक सभा : ता. २६-९-३७)

वरील बँकेचे भाग ७० हजार रुपयाचे वर सपले असून १३३ हजार रु. भांडवल प्रत्यक्ष वसूल झाले आहे. ठेवी १ लक्ष, १० हजारांच्या आहेत. रिपोर्टाचे वर्षांत बँकेस २,०९१ रु. नफा झाला, त्यातून ५ टक्के दराने प्राप्तीवरील करमाफ डिव्हिडंड देण्याकरिता ७०० रुपयांचा विनियोग करावा, अशी डायरेक्टर बोर्डाची शिफारस आहे. ठेवीमध्ये कायम ठेवीचे प्रमाण मोठे असल्यामुळे रोख शिल्लक कमी राखली तरी पुरी होते, असे ताळेबंदावरून दिसून येते. बँकेच्या व्यवहारात धिमेपणाने वाढ होत आहे.

कराड अर्बन सहकारी बँक लि

वरील बँकेच्या पटावर ५६५ सभासद असून भरणा झालेले भांडवल २४३ हजार रु. आहे. रिझर्व्ह फंडात १० हजार रु. आहेत व इतर फंडस ११३ हजार रुपयांचे आहेत. २३ लाखांच्या ठेवी आहेत. बँकेने सरकारी रोखे व भाग ह्यांत ४५ हजार रुपये गुंतविले आहेत. इतर कर्जे २ लक्ष १२ हजार रुपयांची आहेत. थकबाकीचे प्रमाण ९४% इतके पडते गेली पांच वर्षे बँक 'अ' वर्गात आहे. बँकेच्या खेळत्या भांडवलात सालोसाल वाढ होत आहे. अहवालाचे साली बँकेची स्वतःची इमारत पुरी होऊन तिचे उद्घाटन ता. २८-२-३७ रोजी झाले. वर्षअखेर बँकेस ५,९१९ रु. नफा उरला. भागीदारास ७% दराने डिव्हिडंड मिळावयाचे आहे व त्यासाठी १,८०० रु. लागतील.

भुसावळ पीपल्स को. बँक लि

वरील बँकेच्या पटावर ६७५ सभासद आहेत. एकूण ठेवी ५ लक्ष, ११ हजारांच्या असून ३३ लक्ष रुपयाची कर्जे, ओव्हर-ड्राफ्ट, कॅश क्रेडिट्स इ. देण्यांत आली आहेत. थकबाकीचे प्रमाण ८५% म्हणजे सध्याच्या परिस्थितीत अल्प व समाधानकारक आहे. बँकेचे एकूण खेळते भांडवल ६ लक्ष, ६० हजार रुपये इतके आहे आणि त्यापैकी २ लक्ष, ९३ हजार रु. रोख शिल्लक अगर बँकात खाल्यावर आहेत. बँकेने मुंबई प्रातिक सहकारी विमा कंपनीची एजन्सी घेतली असून, हप्त्याचे पैसे भरण्यासबर्धी तिने रजिस्ट्रारमार्फत सवलती मिळवल्या आहेत. गेल्या वर्षीच्या शिल्लकी नफ्यासह साल अखेर रु. १५,१६९-१३-९ नफा बँकेस झाला, त्यातून भागीदारास ७% टक्के दराने डिव्हिडंड मिळावयाचे आहे. बँकेचे फंडस समाधानकारक आहेत व तिची प्रगति चांगली होत आहे.

निवडक बाजारभाव

वैक रेट (२८ नोव्हेंबर, १९३५ पासून)	३%
सरकारी कर्जरोखे	
५% करमाफ लोन (१९२५-५५) ...	१२०-३
५% (१९३९-४४) लोन ..	१०५-११
४% १९२३ ..	१०८-१०
३ १/२% विनमुदत ...	९७-१०
३ १/२% १९२७-५० ...	१०६-४
२ ३/४% १९२८-५२ ..	१००-०

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (विगर गॅरटी व लांब मुदत) ...	१०९-०
४% मुंबई म्युनिसिपल (लांब मुदत) ...	१०८-८
४% मुंबई सिटी इन्फ्रस्ट्रक्चर ट्रस्ट बॉन्ड (७० वर्षे मुदत)	१०८-८
४% नैसुर कर्ज (१९५३-६३) ...	११२-०
५% नैसुर कर्ज (१९५५) ...	१२३-०

मंडळ्यांचे भाग

(कसांतील पहिला आकडा मागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा वसूल झालेले भाडवळ व कॅसानतरचा आकडा वार्षिक डिव्हिडंड दर्शविते)

बँका

बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) १०% ...	१४२-८
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०% ...	११७-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ६% ..	३०-१२
इंपीरिअल बँक (५०) १२% ...	१२५०-०
बाँबे प्रॉ. को. बँक (५०) ५% ...	६१-०
रिझर्व्ह बँक (१००) ३ १/२% ...	१२६-४

रेल्वेज

दोंड-बारामती (१००) ४ ३/४% ...	१०४-४
पाचोरा-जामनेर (१००) ४ ३/४% ...	९४-०
अहमदाबाद प्रांतज (५००) १०% व ६ रु. आ. बोनस १६०-०	
तापी व्हेली (५००) ७ ३/४% ...	७६३-१२

वीज

बाबे टुंवे ऑर्डि (५०) १३% ...	१३३-१२
कराची (१००) ९% ..	२७१-४
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९% ...	२१२-८
टाटा पावर ऑर्डि (१०००) ५ ३/४% ...	१४८५-०
आंध्र व्हेली ऑर्डि (१०००) ७ ३/४% ..	१६५७-०

इतर

बेलापूर शुगर (५०) ८ रु. ..	१७८-१२
इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट (१००-५०) २ रु ...	५०-०
शिया स्टीम (१५) १ रु ...	२८-१२
न्यू इंडिया विमा (७५-१५) १ रु आ ..	४४-४
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु. ७५ रु बोनस ...	४७५०-०
टाटा आयर्न प. प्रे (१५०) ६% ...	२०१-१४
टाटा आयर्न दु. प्रे (२००) १५ रु २ आ ..	१६८-८
टाटा आयर्न ऑर्डि (७५) १० रु. ..	३५६-०
टाटा आयर्न डिफर्ड (३०) ३६ रु ३ आ ६ पै ...	१६६०-०

सोने-चांदी-साखर

सोने (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास ...	३४-१२ ३/४
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० तोळ्यास ...	५०-१२
साखर जावा (तयार) प्रत्येक हज्जेवेटास ...	१५-४
॥ केसर प्रत्येक मणास ...	१०-११
॥ सरया प्रत्येक मणास ...	१०-८

Notice to Contractors

Sealed percentage Tenders in form B-1 for the following works are invited and will be received by the undersigned on 11-10-37 upto 2 p m Other particulars regarding the contract etc, and tender form can be had at the Under- signed's Office on any working days during office hours upto 9th October 1937 The undersigned reserves the right to reject any or all tenders without assigning reasons

Estimated Cost Rs.

- (1) Improving Dharwar-Saundatti-Bagewadi Road. (Miles 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10 & 11) Collection of metal only 21,220
- (2) Improving Dharwar-Saundatti-Bagewadi Road. (Miles 1,2,5,6,7,8,10,11,16 & 20to24) Collection of murum only. 19,793
- (3) Reconstructing Bridge No. 182, in fig 115/7 of Karwar Bellary Road. Section from Hubli to Gadag 42,853

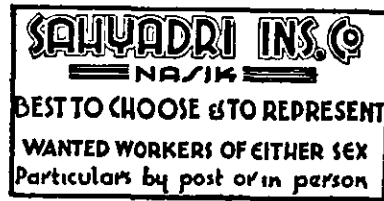
P. K SHINDE,

Executive Engineer, D. Dn

Executive Engineer's Office, Dharwar, 20th Sept. 1937

— मनपसंत काम —

वक्तरीर पणाची] रिसकूड ब्रदर्स-टेलर्स [मराठी सदाशिव हौदानजिक, पुणे.

ऑफिसचे कामाकरिता **रेमिंग्टन टाईपरायटर** स्वस्त विक्राड आहे मराठी केन्द्र : : हुजूरबागसमोर पुणे

अर्थशास्त्र

लेखक-प्रो. वा गो काळे व प्रो व गो कर्वे पृष्ठसंख्या सुमारे ३००, किंमत तीन रुपये ह्या ग्रथात अर्थशास्त्राच्या सर्वसामान्य सिद्धांतांचे विवेचन केले आहे.

मुंबई इलाख्यांतील सहकारी चळवळींच्या केंद्रस्थानी
असलेली

शेतकऱ्यांची प्रांतिक बँक

म्हणजेच

बॉम्बे प्रॉविन्शियल कोऑपरेटिव्ह
बँक, लिमिटेड.

(सहकारी कायद्यान्वये नोंदलेली)

स्थापना १९११.

मुख्य कचेरी—अपोलो रस्ता, कोट मुंबई

शाखा

१ वरामती (जि पुणे)	१६ अकलूज (जि. सोलापूर)
२ सातारा („ सातारा)	१७ विरमगाव („ अहमदाबाद)
३ इस्लामपूर („ „)	१८ धुळे („ प. सानदेश)
४ कन्हाड („ „)	१९ दोंडाईचे („ „)
५ तासगाव („ „)	२० शिरपूर („ „)
६ किलोस्करवाडी („ „)	२१ शहादे („ „)
७ शिराळे („ „)	२२ नदुरवार („ „)
८ कोरेगाव („ „)	२३ साक्री („ „)
९ भिवडी („ „)	२४ शिंदभेडे („ „)
१० अहमदनगर („ अहमदनगर)	२५ तळोदे („ „)
११ शेवगाव („ „)	२६ मालेगाव („ नाशिक)
१२ कोपरगाव („ „)	२७ सटाणा („ „)
१३ वाई („ ठाणे)	२८ कळवण („ „)
१४ पालघर („ „)	२९ दोहद („ पचमहाल)
१५ कल्याण („ „)	३० कालोला („ „)

खेळते भांडवल रु. २०००००००० चे वर

या बँकेत मुदतीच्या, चालू व सेविंग बँक ठेवी

स्वीकारल्या जातात

आणि

फक्त नोंदलेल्या सहकारी पतपेढ्यांनाच कर्जे

दिली जातात.

शिवाय

इलाख्यांतील बहुतेक सर्व प्रमुख ठिकाणी हुंडीचा
व्यवहार केला जातो

या बँकेत येणारा पैसा, शेतकरी व इतर अल्प उत्प-
न्नाचे लोक, यांच्या प्रत्यक्षपणे उपयोगी पडतो.

पूर्ण माहितीकरिता हेड ऑफिस अगर शाखा-
कचेऱ्यांस लिहा

व्ही. एल. मेहता,

—मॅनेजिंग डायरेक्टर.

आवश्यकता है

वेवी इक बेचने के लिये हरएक शहरमें कनवेसरो
की आवश्यकता है वेतन अकोडिंग टू सेल्स मिलेगी
ट्राविलिंग व फूडिंग अलाऊस भी मिलेगा. नियम बहुत
सरल है (नियमों के लिये एक आना का टिकट
अवश्य भेजें)

—मैनेजिंग डायरेक्टर साहब—

दी इक्स मैनुफेक्चरिंग कम्पनी लि.

(स्थापित १९१६) अमीनाबादपार्क—लखनऊ

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS.

41 A, Bruce Street,
Bombay

716 Sadashiv Peth,
Poona City.

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोमाफ प्रिंटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व
रगविण्याचा कारखाना.

भिकारदास मास्तीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ —

दररोज सकाळीं १० ते ३, शनिवारीं १० ते १

चालू ठेवी द सा द शें. २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या
जातात.

सेविंग बँक ठेवीवर द सा द शें ३ टक्के व्याज
दिले जाते

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षंपर्यंत स्वीकारल्या
जातात ज्यांचे दराबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

कर्ज: सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या
जातात.

मॅनेजिंग एजंटस्.

K. K. & Co.

Photographic Dealers

POONA.

हे पत्र पुणे, पेठ भांडुडां घ. नं. ९१५।१ आर्यभूषण छापखान्यात रा. अनंत विनायक पटवर्धन यांनी छापिले, व
रा. श्रीपाद धामन काळे, बी. ए., यांनी 'दुर्गाधवास', भांडुडां, घ. नं. ९२५।३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.